

Nr 157

Utlåtande i anledning av väckt motion om vissa organisationsfrågor rörande försvaret m. m.

(1:a avd.)

I en inom andra kammaren av herr *Lundberg* väckt motion (II:108) har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte besluta,

2. att hos Kungl. Maj:t hemställa om förslag till nästa års riksdag att de tre försvarsgrenarna armén, marinen och flyget slås samman till en enhet under en gemensam ledning och vidtager de därmed erforderliga rationaliseringsåtgärderna,

3. att uppdraga åt Kungl. Maj:t att vidtaga en ingående översyn av undervisning och utbildning inom försvaret samt inkomma med förslag till de ändringar som erfordras för ett modernt och effektivt försvar samt undersöka möjligheterna för att få en civil organisations- och företagsamhetskunnig ledning samt erforderlig teknisk personal,

4. att Kungl. Maj:t till nästa års riksdag kommer med förslag om att den nuvarande militära vakthållningen vid slottet blir ersatt med en civil, exempelvis AB Svensk nattvakt eller liknande,

5. att Kungl. Maj:t genom lämpligt organ, exempelvis 1959 års sparutredning, prövar lämpligheten av att väsentligt höja de värnpliktigas avlöning till förslagsvis 25 kronor per dag, för att på detta sätt tvinga fram ökad sparsamhet när det gäller att inkalla värnpliktiga till tjänstgöring och för att få en bättre prövning av arbetsuppgifterna och en planering, så att minsta möjliga arbetskraft tages i anspråk inom försvarsorganisationen,

6. att försvarsdepartementet i samarbete med de andra departementen undersöker möjligheterna att för civila och militära hälso- och sjukvårdsbehov avdela den kvinnliga personalen inom försvaret till detta ändamål samt undersöka möjligheterna av att genom en lämplig form av frivillig eller eventuellt obligatorisk utbildning av både kvinnlig och manlig ungdom på de olika civila hälso- och sjukvårdsinrättningarna söka komma till rätta med dagens aktuella behov av ökad arbetskraft för hälso- och sjukvård inom olika områden där sådan är behövlig.

Beträffande de skäl, motionären anfört till stöd för sina yrkanden, hänvisas till motionen.

Beträffande punkten 1 i motionen angående den 2,5-procentiga anslagshöjningen för teknisk utveckling har riksdagen redan fattat beslut.

Utskottet. Beträffande punkten 2 i motionen har Kungl. Maj:t genom beslut den 3 oktober 1958 bemyndigat överbefälhavaren att tillsätta en kommitté för att verkställa förberedande utredning rörande frågan om krigsmaktens högsta ledning. Sedan kommittén — 1958 års försvarsledningskommitté — slutfört dessa sina undersökningar i militär regi, beslöt Kungl. Maj:t den 27 maj 1960 i anslutning till 1958 års försvarsbeslut tillsättandet av en kommitté med parlamentariskt inslag med uppgift att på grundval av de förberedande undersökningarna och av vad därvid framkommit verkställa allsidig utredning i ämnet. Därvid skulle även frågan om totalförsvarets högsta ledning utredas.

Då av direktiven till den nya kommittén framgår, att den i motionen berörda frågan torde komma att bli föremål för närmare undersökning, synes motionen, såvitt nu är i fråga, icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Med hänsyn till de snabba förändringarna i vapenteknik och taktik och därav föranledd ökad komplicitet i det moderna kriget har frågan om undervisningens och utbildningens innehåll och bedrivande vid arméns skolor och förband varit föremål för ingående undersökningar av 1954 års befälsutredning. Utredningens därvid framlagda förslag låg till grund för Kungl. Maj:ts proposition nr 109 till innevarande års riksdag. Genom densammans godkännande av riksdagen ha betydelsefulla principbeslut fattats i det i motionen angivna syftet. Arbetet med beslutens realiserande pågår för närvarande inom de militära staberna.

Vad här sagts gäller endast armén. Emellertid har Kungl. Maj:t, på sätt av nämnda proposition framgår, uttalat sin avsikt att låta verkställa motsvarande undersökningar rörande de båda övriga försvarsgrenarna.

Med hänsyn till vad sålunda förekommit torde någon skrivelse till Kungl. Maj:t från riksdagens sida i detta ärende icke vara påkallad, varför motionen, såvitt avser punkten 3, avstyrkes.

Enligt utskottets mening torde den i motionen berörda frågan om vaktställningen vid Stockholms slott vara av natur att närmast böra prövas av 1959 års besparingsutredning för försvaret. Med hänsyn härtill finner utskottet sig böra avstyrka det under punkten 4 i motionen gjorda yrkandet.

Utskottet vill erinra om att 1959 års besparingsutredning för försvaret har att jämlikt sina direktiv beakta alla de möjligheter till sparfrämjande åtgärder inom krigsmakten, som dess undersökningar kunna leda till. Utredningen torde alltså — utan komplettering av sina direktiv — vara oförhindrad att till behandling upptaga den i motionen under punkten 5 berörda frågan rörande de värnpliktigas avlöning. Vid sådant förhållande torde motionen i här berörda del icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I anledning av motionärens under punkt 6 framställda förslag rörande åtgärder för åstadkommande av ökad arbetskraft för hälso- och sjukvård vill utskottet erinra om att Kungl. Maj:t genom beslut den 14 oktober 1960 bemyndigat chefen för försvarsdepartementet att tillkalla en sakkunnig för utredning rörande värnpliktsutbildningen m. m. Av direktiven framgår, att utredningen bl. a. skall ha till uppgift att belysa möjligheterna att med hänsyn till totalförsvarets behov samordna hemvärnets och de frivilliga försvarsorganisationernas utbildning och verksamhet i förhållande till ordinarie utbildning av värnpliktspersonal. Vad särskilt beträffar den i motionen väckta frågan om ifrågasatt obligatorisk utbildning av kvinnlig ungdom för bl. a. tjänstgöring på civila hälso- och sjukvårdsanstalter har densamma nära samband med införande av allmän värnplikt för kvinnor och är alltså så vittsyftande, att den enligt utskottets mening icke bör behandlas i förevarande sammanhang.

Med hänsyn till det anförda avstyrkes motionen i här berörda del.

Utskottet hemställer,

a) att motionen II: 108, såvitt avser sammanslagning av de tre försvarsgrenarna, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

b) att motionen II: 108, såvitt avser översyn av undervisning och utbildning inom försvaret m. m., icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

c) att motionen II: 108, såvitt avser vakthållningen vid Stockholms slott, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

d) att motionen II: 108, såvitt avser de värnpliktigas avlöning, icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

e) att motionen II: 108, såvitt avser avdelande av kvinnlig personal för civila och militära hälso- och sjukvårdsbehov m. m., icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 8 november 1960

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Närvarande: se under utlåtandet nr 163.